

Zvláštnost senátních voleb v USA

21. prosince 2006 Petr Židek

Na začátku listopadu se ve Spojených státech uskutečnily federální volby do celé Sněmovny reprezentantů, třetiny Senátu, 36 z 50 guvernérů a do většiny místních zákonodárných sborů. Výsledky všech volebních klání přinesly příklonění voličů k Demokratům.

Demokraté získali po dvanácti letech většinu v obou komorách Kongresu (včetně dvou jim nakloněných senátorů), na postech guvernérů i ve státních legislativních sborech. Poprvé v historii se rovněž stalo, že Demokraté neztratili ani jedno křeslo a Republikánům se tak nepodařilo získat žádné, držené v předchozím období zástupcem Demokratické strany. Kromě voleb se uskutečnila i řada místních referend, v nichž se voliči přiklonili k názoru, zastávanému Republikány - v sedmi z osmi států hlasovali voliči pro zrušení možnosti homosexuálních sňatků, ve dvou zase odmítli legalizovat marihuanu.

Senátní volby v USA dopadly ve svém výsledku lépe pro demokraty. Většina z nich jistě tajně doufala v tento, pro ně tak skvělý výsledek, avšak nahlas si ho dopředu dovolil typovat jen málokdo. Těsné vítězství demokratů a následné přerozdělení křesel naznačuje jedině. Ve své podstatě se ukazuje určitá podobnost vývoje americké politické scény s tou evropskou. I zde podle mého soudu dochází k rozdělení voličského spektra na dva téměř stejně velké tábory. Otázkou pro politology zůstává, co se bude ve světě politiky dít dál, když se v jednotlivých zemích světa budou odehrávat podobně vyrovnané volební souboje.

Dlouhá tradice volebních úterků

Mne však mnohem více zaujal na amerických senátních volbách jejich termín. Říkal jsem si, že něco takového je možné jen ve Spojených státech, co je to za nesmysl udělat volby v úterý. Nejprve, neznalý historie jsem se domníval, že by mohlo jít o nějaký záměr spojený s potřebou umožnění, či v horším případě zamezení možnosti účastnit se voleb, některé populační skupině této multikulturní země. Ve své podstatě jsem se nemýlil. Naštěstí jde o ten první případ. Nejedná se však o potřeby a možnosti současných voličů, ale je to otázka tradice, která měla svůj opodstaněný význam v historii. Když jsem se pídil po pravidlech stanovení tohoto termínu, došel jsem relativně hluboko do historie. Zřejmě i proto, že Američané nemají tak bohatou historii jako Evropané, trvají na některých specifických tradicích, mezi které patří i termín senátních voleb, dodnes. Kořeny stanovení tohoto termínu musíme hledat až v roce 1845, kdy byl kladen velký důraz na hojnou účast u senátních voleb, a tak byl termín vybírán velmi pečlivě. Nejprve bylo zvoleno datum. Muselo být voleno především s ohledem na rolníky, kteří měli v té době ve společnosti mnohem větší zastoupení než dnes a tvořili velice výraznou skupinu voličů. Proto bylo stanoveno, že volby musí proběhnout, až budou mít rolníci skončené veškeré podzimní práce. A tak bylo dáno, že termín nesmí být dříve, než začátkem listopadu. Druhá část termínu je konkrétní den, což je úterý. I úterý má své opodstatnění.

V té době bylo volebních místností jako šafránu, a proto i vzdálenost mezi nimi byla obrovská. Bylo zohledněno, že se na cestu k volebním urnám musejí někteří voliči vydat již den dopředu proto, aby vůbec termín voleb stihli. Jelikož v té době byla převážná část obyvatelstva silně věřící, přihlíželo se tedy i k jejich nedělní návštěvě kostela.

A tak se díky těmto čistě pragmatickým důvodům konají senátní volby v USA s železnou pravidelností vždy ve stejném termínu. Tím termínem je první úterý po 1. listopadu.

Volby do Sněmovny reprezentantů

	% hlasů	Celkový počet mandátů	Zisky/ztráty
Republikáni	41,8	202	-30
Demokraté	57,7	233	+31
nezávislí kandidáti	0,1	0	-1
ostatní	0,4	0	0

Volby do Senátu

	% hlasů	Celkový počet mandátů	Zisky/ztráty
Republikáni	42,5	49	-6
Demokraté	53,8	49	+5
nezávislí kandidáti	1,4	2	+1
Libertariánská strana	1,0	0	0
Zelení	0,7	0	0
ostatní	0,4	0	0

Volby guvernérů

	Celkový počet	Zisky/ztráty
Republikáni	22	-6
Demokraté	28	+6
nezávislí kandidáti	0	0

